ئیسلام و ئاین و تاکی کورد ... ئاری زێندینی

هەر لە كۆنەوە لەو ڕۆژەی كە مرۆڤ لەم زەویە نیشتەجێبووە(ئاین) یانیش ڕێبازە ئاینیەكان وەك یاسایەك لە ژیانی مرۆڤەكان بەكارهاتووە, ئاین ڕۆلێكی گەورەی هەبووە لە ناو كۆمەڵگەوخێزاندا بۆیە ئاین هەندێك جار وەك یاسایەكی ترسناك وتۆقێنەر بەكارهاتووە كە لە وانەیە لە بنەڕەتیشدا وانەبێت ! لە سەدەكانی رابردوو ئاینداری بە چەندین شێوازكراوە وەك (ڕۆژپەرستن وئاینی فرەخوازی و كەس پەرستن زۆری تر,لەوانەشە هەندێك جار مرۆڤەكانیان كردبێتە قوربانی لە پێناوی ئاینێكدا,ئەمە ئاستی بیركردنەوەی تەسكی مرۆڤەكان بووە لە سەردەمانی پێشوو, بەلام ئێستا ئاین لەناو كۆمەڵگە دواكەوتوو یان ئەوانەی تازە پێیان ناوەتە گەشەكردنەوە ڕۆڵێكی ترسێنەری هەیە لەم جۆرە كۆمەڵگەیانە نەتوانراوە ئاین بكرێت بەختەوەری ژیان لەوانەیە لەم كۆمەڵگەیانە بەناوی ئاین و لە پێناوی ئاین چەندین تاوانی ترسناك بكرێت بەناوی ئاینەوە هەر ئەم تێگەیشتنە ترسناكە وادەكات ئاینێكی ترسناك لە دایك ببێت واتە لە وانەیە ئاین لە بنەڕەتدا جێی ترس نەبێت بەڵام بەهۆی هەڵە تێگەیشتنەوە وادەكات ئاینێكی ترسناك و تۆقێنەر دزە دەكاتە ناو مێشكی مرۆڤەكانەوە لەوێوە بۆ ناو خێزان و لە كۆمەڵگە بڵاوەبێتەوە كۆمەڵگەیەكی ئاینی ترسناك لە دایك دەبێت.

گەر سەیری خێزان و كۆمەڵگەی كوردی بكەین (باشوری كوردستان) مێشكی تاكی كورد بەشێوەیەك ئاڵۆزە بەو دابەشبوونە جوگرافیەی كە ناوچەكە تێدا هەڵكەوتووە واتە تاكی كورد ناوچەیەك كە پێیەتی لە ئایدۆلۆژیایی عەرەبی و تاڕادەیەك زۆر فیكرەی عەرەبی كاریگەری هەبووە لە سەر بیری ئاینی ودانانی سنووری ئاینی بۆیە تاكی كورد زۆربەی بیرێكی ئاینی ئیسلامی عەرەبی هەیە واتە بیركرنەوەی عەرەبیانەی لە ئاین گەیشتووە! واتە بیرێكی ئیسلامی عەرەبیانە! واتە نەتواندراوە ئاین وەك مەرجەعێكی راستی بێت لە كاتێكدا لەناو دونیای فیكری ئیسلامی چەندین منەوروبیرمەندوزانا هەن كە بیری عەرەبی كاری تێنەكردوون كەبیری عەرەبی توندڕەو هەرگیز نەیتوانی تەئسیری بۆ داهێنان و كارە فەلسەفیە كانیان بێت, بەڵام تاكی زۆربەیان بیرێكی ئیسلامی عەرەبی وەرگرتووە بەهۆی نزیكی ناوچەكە لە عەرەب و دراوسێیەتی لە گەڵی, لەوانەشە ئەو كارتێكردنە هی

سەردەمانی زووتریش بێت دزەی کردبێتە ناو خێزان و کۆمەڵگەی کوردی بە هۆی (باب ،باپیر) یانیش چەندین جار کوردستان لە لایە بیری عەرەبی و سوپایی عەرەبی داگیرکراوە مەبەستیان بڵاوکردنەوەی بیری عەرەبی بووە زیاتر نەوەك ئیسلامەتی ! واتە (تەعریب) کە تا ئەم سەردەمانەی دواتر هەر هەبووە ئێستاش هەر لەو دەرفەتە دەگەڕێن و تاکی کوردی وخێزان و کۆمەڵگەی کوردی هەیە پێشوازی لێبکات ! بۆیە تاکی کوردی هەر لە مندالیەوە فێری ئاین و تابۆی کۆپی بووە تاگەورەش دەبێت مێشکی داخراوەو بیرکردنەوەی لەنێوان بازنەیەك پێچ دەخوات بۆیە زۆربەی کارەکانی لە نێوان (حەڵال و حەرام) خول دەخواتەوە نەوەك زانست و عەقڵ, بۆیە تەنانەت لە ناو تاکی رۆشنبیری کوردیش وەك(مامۆستاو رووناکبیرونووسەران) نەتوانراوە سوود لە تێگەیشتنی خۆی بۆ ئاین وەربگرێت کەچی هەوڵیداوە بگەرێتەوە بۆ بیری زانای ئاینی عەرەب بیرێکی ئاینی کوردی دانەهێناوە وەك مەرجەع بۆ کێشەوگرفتەکان و مێشکی تاکی کورد کە زۆر جیاوازە لە هی عەرەب بە پێی هەڵکەوتەی جوگرافی و کەلتوری و کۆمەڵایەتی, لە سەرووی هەموو ئەمانەش تاکی کوردوکۆمەڵگەی کوردی دابەشبوونە سەر چەند بیروبۆچوون و مەزهەبی ئیسلامی جیاواز نەیانتوانیوە ئاینپەروەرێکی کوردی دابهێنن.

لەسەردەمانێکدا لە کۆمەڵگەی کوردیدا بە هۆی زۆرداری (خێڵەکی) ئیماندارێتی کوردی بێبەشبوو لەو سیما فەلسەفی و سۆفیگەرێتی و ئاینەی کە لە جیهان گەشایەوە ئەمەش یەکێك لە تایبەتمەندیەکانی ئیسلامی کوردی پێکدەهێنێت کە شێخی تەریقەت لە دۆڵ و شاخەکان نوێنەرایەتی ئیسلام دەکەن و تاڕادەیەك بگاتە ئاستی پیرۆزکردن و کەرامەت کەبەسەر تاکی خێڵ دەیبەخشنەوە, بۆیە تویژەران (توێژینەوە لە کۆمەڵگەی کوردی)گەیشتنە ئەو قەناعەتە دڵسۆزی کورد بۆ هێزوخێڵ وایکرد مەرجیان هەبێت بۆ بڵاوبوونەوەی ئیسلام , لەبەر ئەوەی تەریقەت لە کوردستان بووە تایبەتمەندی رێبازێکی ئاینی کوردی بڵاوبوونەوەی لە چەند ناوچەیەکی وڵاتانی ئیسلامی عەرەبی و غەیرە عەرەبی , واتە لیرەدا کورد توانی چوارچێوەیەکی ئاینی تایبەت بەخۆی دابنێت. لەم ساڵانەی دوایشدا وەك لە دونیایی مۆدێرندا تاکی کورد خۆی خزاندۆتە ناو چەند رێکخراو حیزبی ئیسلامی دەیانەوێ بەعەقڵ و بیری کوردی گەشە بە ئاین و ئاینی ئیسلام بدەن بەڵام زۆر زەحمەتی دەبینن و یەك ناگرێتەوە لەگەڵ عەقڵ وکەلتورودۆخی کۆمەڵایەتی تاکی کوردی وکۆمەڵگەی کوردی.